
28.4.1974

Handwritten signature/initials

מ ב ר א

ביסוד הזכיר זה קיימת הנחה שהמועמד להרכבת הממשלה אכן יצליח לכוונן אותה בהקדם אולם חלק ניכר מן הדברים שיוצעו לחלק מחייחסי גם לאפשרות השניה - שממשלה לא תקום עתה, שיוחלט על הליכה לבחירות ואפילו שתערך הצבעה נוספת במרכז לקביעת המועמד לראשות הרשימה.

ההנחה שתקום ממשלה מביאה אותנו לחזרת בסנה הראשונה של בהונח ראש הממשלה בשלושה תפקידים קשים, הסותרים זה את זה בבחינת עומס הזמן והמאמץ.

- א. לבצע את תפקידי רה"מ.
- ב. לבסס את המעמד במפלגה.
- ג. לבסס את המעמד הציבורי.

שלושה תפקידים אלה קשורים זה בזה. ביצוע נכון של תפקיד אחד מספיע חיוביה על השני, אבל רק מודעות לשלושתם והחמודדות עמהם תבטיח הצלחה בתפקיד. דברים אלה נכונים במיוחד מכיון שיש לקחת בחשבון, כי חלק מהמנהיגות הוותיקה עדיין קיימת, חלק מן ההדשה עדיין לא הסלימה עם "הכורה", הבעיות העומדות על סדר היום של הממשלה קשות והציבור מלא ציפיות לשינוי ושיקום וזקוק להעלאת המוראל.

אתרכז בהזכיר זה בעיקר בעניני המפלגה. אבל ללא הכנון כולל של המאמץ והזמן. אחד כשלושה התפקידים יצא מקופח. הזכיר זה לא בא כמובן למלא את מקומה של החסיבה העצמית בנושאים העומדים על הפרק אולם בכוונתו להדגיש את האפשרות כי בעזרת כלים ואמצעים מתאימים כמו צוותי עבודה וחסיבה מוכשרים ניתן להגביר לאין שעור את כושר העבודה של רה"מ, לשפר את החליין קבלת החלטות זלו, לאפשר לו עצמאות יותר גדולה בסני התחומים המרכזיים בטחון וכלכלה וזמן סנוי ליוזמות חדשות בתחומים שונים של הסימטל.

ביסוס המעמד המפלגתי

ההנחה היא שמועמד המרכז לראשות הממשלה ירכיב ממשלה. אם לא יט להחכונון למערכה במפלגה, שבה ינסו מתנגדיו למנוע ממנו את חלגיסימטיה כראש הרשימה, וינסו להביאו לחתמודדות נוספת במרכז. בסני המקרים על הסועמד לבסס ולייצב את מעמדו כמנהיג המפלגה חוך כסנה.

אולם לוח הזמנים וסדר העדיפויות ישתנה בכל אחת מאלטרנטיבות אלה.
במקרה ראשון הדגש המיידית יהיה על רפורמות במפלגה, ובמקרה השני -
בנסיון לכבוש את המרכז הקיים והכנת המפלגה לבחירות חיצוניות.

השנה הראשונה תהיה אמנם קשה במיוחד גם בתפקיד ראש
ממשלה אולם אף על פי כן הבטחת העורף המפלגתי היוגית, צוות נבחר
של אנשים שיעסקו בהכנון שני התפקידים מסוגל בהחלט להבטיח הצלחה
בשניהם, תוך טפירה קפדנית על איזון מתאים בין התפקידים השונים
ובלי להחיש את רה"מ עצמו.

ההנחה היא כי בתקופה הקרובה, בעקבות הבחירות יחסימו

התנאים הבאים :

- א. ח"גוש" ינסה לשמור על גיבושו ואף לחזק אותו,
וזאת בטעה שלא כל חבריו השלימו עם בחירת רביץ,
וחם ינסו לשמור על כוחו של ספיר או לחזק את צדוק.
- ב. ספרס ינסה לשמור על המחנה שחמך בו (46% מחברי
המרכז) לגבושו ולהפוך אותו לקבוצה יותר קבועה.
- ג. חלק מאנשי מפא"י שתמכו בפרס באופן גלוי, מחשש של
"נמילה בין הכסאות", יצטרפו לפרס באופן קבוע.
- ד. אחדות-העבודה שיצאה מפסידה מכל המערכות, תנסה
לגבש מחדש את כוחה אם לא תקבל פיצוי נאות בשלטון,
תפקיד מרכזי ליגאל וחלק יותר משמעותי בשלטון
במפלגה.

ביסוס המעמד המפלגתי יחייב איפא ליצור סביב רה"מ

קבוצות של תומכים ולהחליט גיבוש של קבוצות מתחרות.

יש לנסות לפתור את הבעיה ע"י כמה תהליכים :

א. לבחור מזכיר מפלגה שיראה כתפקידו :

1. לגבש את המפלגה מאחורי פנהיגותו של רה"מ.
2. להכין ולהחמיל בביצוע תהליך רפורמות במפלגה
בהחום הרעיוני והארגוני.
3. להכין את המפלגה באופן מתוכנן לבחירות החיצוניות.
- ב. לגבש צוות היגוי של כ-13 - 15 איש, שיהוו את
המנהיגות הבלתי רשמית של המפלגה, צוות שנמשך בקביעות ולדסק בבעיות
המפלגה.

בצוות הזה צריכים להיות כלולים נציגי החטיבות,

אלמוגי מזכ"ל ההסתדרות, ראש התנועה הציונית ומזכ"ל המפלגה.

תפקידם לגבש כוח חשוב כשלעצמו במיוחד כדי שתוך זמן סביר יוכלו למנוע הרגילים מסוכנים של מנהיגים ותיקים, ולהבטיח למפלגה הנהגה קולקטיבית בחקופת הביניים עד לגיבוש רה"מ כמנהיג הנועה.

ג. להקים "צוות מנדרינים" בין 25 ל-40 איש, אשר מסוגל ליצור קשר קבוע עם חברי המרכז ולהגיע חוץ זמן סביר לשליטה כזו שלא תשאיר את ה"גוש" כגורם המפא"י הבלעדי המגייס את המרכז. צוות זה צריך להיות מורכב מגורמי עצמה ריאליים או פוטנציאליים המייצגים חטיבות שונות, עדות, צעירים, חברות והתישבות. יש לבחור אותם בעיקר מחוץ המנהיגות המהגבשת, החדשה. הקשר אתם חייב להיות כך שיהיו חוץ זמן סביר קומיטר עם מנהיגותו של רה"מ. זהו החליך עדין, בעל סכנות לא מעטות אך סיכויים רבים. הוא חייב להיות טמוי ולהעשות מבלי שרה"מ יהיה קשור בזה ישירות, הדבר צריך להעשות עברו.

ד. יש לנסות לכבוש מחדש את חברי מפא"י "הסוסיים" (כגון מיכה חריש, דב בן-מאיר, אהרון נחמיאס, אליהו נאווי, שלמה הלל ונאחרים) ולמנוע שיחגבשו באופן קבוע מסביב פרס. צרוש עכשיו אקט של החפייסות כלפיהם, על-ידי פכתבים אישיים או פגייסות אישיות או בצורת אחרת כדי למנוע בהקדם העמקת החושת הסטייה ולמנוע העמקת החליך ההתקטרות השלילית.

ה. יש להקים צוות מצומצם (תיקון תכנית גד יעקבי) או צווחים שתפקידם לנסח את תכנית המפלגה בתחומים שונים, תכנית שהווה חומר בסיסי לועדת המצע, שחייבת לקום בשני שלבים :

1. צוות טומחיס להכנת החומר.

2. צוות פוליטי לגיבושו הסופי.

המטרה היא לסייע לעצב את הזחות הרעיונית החדשה של המפלגה כמפלגה מאוחדת, למרות קיום המבנה החטיבתי, ולבודק את ההסקפה הרעיונית בכלי ניתוח חדשים גם אקדמיים, גם ציבוריים.

ו. יש להקים צוות עבודה במפלגה שתפקידו להכין את כל המערכת הסנויים והרפורמות במפלגה.

1. הכנת מיפקד החברים.

2. שינוי שיטת הבחירות הפנימית במפלגה.

הדבר ייעשה קודם על ידי מוכחים נאחר זה ע"י ועדת מחוקה.

3. עריכת הבחירות הפנימיות.

ז. הכנת המפלגה למערכת הבחירות לכנסת. אין אנו יודעים
מתי אלה יתקיימו, אבל נסיון הבחירות האחרונות מלמד שיש להחליף
גם את השחקנים העושים בחירות וגם את השיטות.

1. יש לגשת מייד לבדיקה כל המערך הארגוני של מסה
הבחירות.

2. יש לבדוק בהתאם את איוש התפקידים המרכזיים במסה,
להכין מיד מסה חדש ולנסות להריץ אותו בתכנית
החדשה או לנסות את התכנית החדשה בהלק של המערכת.

3. יש לתכנן את הבחירות כך שטלב ההכנה יהיה ממוטרך
ולאפשר למטה החדש ובעיקר לרה"מ לנהל מערכת בחירות
רבה היקף בלי לפגוע בתפקידי השוטפים.

ח. יש לבדוק לפי הקריטריון של "שיטת השלל" את המטרות
הציבוריות שיש לאייש, על מנת להבטיח את יציבות מערכת התמיכה ברה"מ
ותוך כדי כך לעצב מחדש את המפלגה מבחינת הנושא האנושי-סלה, תוך
שילוב בין בעלי העוצמה המפלגתית הנוכחיים לבין החדשים - פטרות,
אקדמאים, חברות, עדות, אנשי צבא וסעבר והחייטבות. כמובן שהנושא
של "שיטת השלל" נוגד את ההרגלים הגלויים של המערכת, אבל בדיקה
מעמיקה יותר של שיטת השליטה של ספיר מגלה ללא קושי את החשכלה
הסיסתית של אנשים ברוב מקומות המפתח. יש לנהוג בזהירות, בריסון
עצמי, בתהליך זה, אבל אין להתפעל מלגשת לבדיקה להכנת תכנית ארוכה טווח.

ט. המנהיגות הותיקה.

אין אנחנו עדים לחילוף מטמרות מלא, שבו הנהגה הולכת והנהגה
באה, אלא תהליך שבו חלק מן ההנהגה הותיקה הולכת שלא ברצונה וחלק
"לא הולך לגדל וורדים בנהלל". יש לבחון איפא את הסיבוכים למצב
זה מעורר.

גולדה, במקום שהימצא תחווה מקום ל"עלייה לרגל". ספיר לא
ירד מן הבמה, אכן יימצא ביריבות פעילה וקטרינו עם פרס נותנים לאחרון
לגיטימציה פומי"ית 1/11/61 - *Columby des deux eglise*

ישנן אפשרויות רבות ומורכבות להתמודד עם הבעיה. אפשרות
אחת פשוטה : להקים צוות חדש, לחלק אחו את השלטון על מנת להבטיח
את חמיכתו וליצור מצב שצוות זה יהיה לבד על הכמה.

הסכנה של התהליך הזה ברורה : גיבוש כוח גדול של בלתי
פרוצים, בעלי עצמה רבה מבחון, וחלוח גדולה מאד בשותפים להנהגה
החדשה שחלק מהם (לפחות פרס ואולי צדוק) לא יסתפקו במעמדם הנוכחי
ורואים את עצמם פוטנטיאל למנהיגות הראשית. היתרון של האפשרות
הזאת הוא המופולאריות הגדולה שצוות כזה, צעיר ורענן יקבל מן הציבור.

לעומת זאת האפשרות השנייה : לפעול במשך הקדנציה הראשונה
בשיחוף עם ספיר ודיין, תוך שמירת צנורות פתוחים לגולדה דבר שיהווה
פגיעה במופולריות, אבל יטנע טירפוד על ידם, ולמשך תקופת מה
יחזיק את המועמדים המחרים, בעיקר את פרס, בפרופיל נמוך.

ישנן עוד אפשרויות אבל הכוונה היא לנסח את הבעייה.
המסורת של תקופת בן-גוריון מלמדת שהשגת הקונסנזוס ע"י רה"מ החבססה
על פעילות של קבוצות שונות במפלגה, תוך נסיון מוצלח להבטיח תמיך
אח חמיכת שתי הקבוצות יחד או את הגדולה שביניהן.

אלון ואחדות-העבודה

נאמר כבר שאחדות-העבודה יצאה נפסדת מכל המהלכים החל מן
הבחירות לכנסת הסמינרית. אולי מסיבות פסיכולוגיות יותר מאשר מעשיות,
אבל עובדה היא שאלון, שאינו אחראי ישירות למחדל אמנם לא ניזוק אבל
גם לא זכה. והגובתו לבחירת מועמד המפלגה לראשות הממשלה מבטאת את
ספקותיו.

יש לנסות לכבוש את אחדות העבודה ע"י נתינת אחד מן החיכים
המרכזיים ליגאל וע"י שיחופה בטלסון. יש לזכור שאוהה התדמית הבלתי
רצויה של מועמד "הסטאל" - אחה"ע ומפ"ם - אינה מהווה עוד בעייה,
וכי הם מהווים גורם בעל עצמה ובעל מוטנציאל גדול של נאמנות ללא סייג,
דבר שאינו קיים באף גוף אחר במפלגה. הנימוק "שאיך להם ברירה" טובה
רק לטעת הבחירה, אבל אחרי כן רוצה גוף כזה לקבל תמורה, והדבר לגיטימי.

אני רוצה להוסיף נימה אישית : יגאל הוא המנהיג מן הסורה
הראשונה בעל נקיין הנפש, שלא יבגוד, שיהיה נאמן ושלא יתמודד על
המנהיבות הראשית. זהו חסרונו האישי אבל זוהי תכונה שיש לקחת אותה
בחשבון כחיונית לטעת צרה, אם תבוא.

לצורך השלמת התזכיר יש לציין גם את שני התפקידים האחרים של
רה"מ - ביצוע התפקיד כרה"מ וביסוס מעמדו הפיבורי. בשני נושאים אלה
נעסוק להלן בראשי פרקים בלבד. אולם יש לזכור כי הקשר בין שלושת
הנושאים הוא בל-ינחק.

ביצוע התפקיד הממלכתי

הקמת הממשלה החדשה היא העיתוי ההימוטחי הנוח ביותר לביצוע
שינוי במיבנה המימשל והממשלה. כניסתו של רבין לראשות הממשלה היוזקה
עוד יותר את הציפיות של הציבור לשינויים אלה ; שינויים במהות ושינויי
צורה. בהגשמת שינויים אלה חלוייה במידה רבה הצלחתו בתפקיד.

מאידך, ככיון שיחכן שאי אפשר יהיה לעשות את הסינויים
בהקופה הקרובה יש צורך להתארגן לביצועם בשלב מאוחר יותר, כאשר
ההקופה הראשונה תנוצל לתכנון ולהכנת הסינויים העתידיים, ויחד עם
זאת תוכיח לציבור כי הסינוי המיוחל אכן יבוא.

כן יש להקים בהקדם יחידה בין-מקצועית שלה שני תפקידים
מוגדרים לפי סדר הזמנים :

1. בדיקת מבנה משרד ותפקיד רה"מ, בכוונה להגביר את
העצמאות של המטרה בתחום החוץ והבטחון והבעיות הכלכליות-חברתיות,
בהנחה שמומחיות רה"מ בתחום הראשון יאפשר זאת בנקל, והצורך להתמודד
עם בעיות האחרות מחייב זאת.

2. לבדוק ולהגיש בהקדם סיוטא על בעיות הקשורות בתכנון
לאומי, וקביעת יעדים לאומיים חדשים חוץ תאום עם מה שנעשה
בהוויברסיטאות, במכון ואן-ליר, במשרד האוצר.
זוהי רק דוגמה לצורה הטיפול ב"ביצוע התפקיד הממלכתי",
טיפול רחב יותר יכרס את המטימות והאמצעים לביצועם. איוש צוותים
כאלה ואתריס לוקח זמן. הגשת הטיטוטות הראשונות חייבות להעשות
בדיסקרסיות ועל כן יש להזדרז.

ביטום המעמד הציבורי

כדי לבסס את המעמד הציבורי של רה"מ, יש ליצור מערכת חדשה,
דו-כיוונית, של קומוניקציה עם הקהל באמצעות כלים שונים. הממטלה
הקודמת, לקחה בהעדר גיטה פתוחה לנושא זה. מערכת כזו תאפשר לרה"מ
להשרות על דעת הקהל את המדיניות שלו, עקרונותיו, ערכיו והכניותיו.
כן תאפשר לו קבלת מידע בדרך של חיזון חוזר על המתרחש בדעת הקהל
ותחרום פתוצאת לוואי למערכת יחסי הציבור שלו.

יש להקים צוות שיכין תכנית מפורטת בתחום זה ואשר יכין גם
תכנית אלטרנטיבית אם לא תקום ממטלה אחרת. לצורך המהטה יצטרך
צוות כזה לתת את הדעת על כלים מגוונים ומודרניים. למטל, לצורך
ספיגת אינטורמציה - מערכת קבועה של מחקרים וסקרים, צינורות לאיסוף
הינטורמציה פוליסית ואחרת, צוות המתמצח ספרים בנושאים הפענינים
את רה"מ וכיו"ב. לצורך השפעה על דעת הקהל - מבנה דוברות הממטלה
וכסרד ראש הממטלה, מערכת יחסי הציבור של רה"מ, יצירת קשר קבוע עם
אנשי רוח והינטליגנציה, פגישות עם נציגי ציבוריים סדניים, הכנת
נאומים וכיו"ב. מספר הכלים רב ויש להכין תכנית מפורטת שתכלול גם
דרכים שלה היו מקובלות בעבר. ידוע למטל המודל של ביטמק ורוזולט
למסירת מסר שבועי לאומה על ידי סור קבוע בעתון או הכתבה לעהונאי
מקורב.